

IZHAJA VSAK DAN

Redi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamilične števe, se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nč. (10 stot.) OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačnje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA
za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenih naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kren 5-20, za pol leta Kren 2-80. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEPAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

General Savov v Carigradu. — Sklenitev miru gotova stvar.

CARIGRAD 26. (Kor.) Bolgarski general Savov je prišel inkognito, pod imenom bankirja Kalčevega v Carigrad in je predvčerajšnjim in včeraj popoldne imel dolg pogovor z velikim vezirjem. Kakor se govori, je šlo tu za določitev bodoče bolgarsko-turške meje in druga važna vprašanja in se je tudi dosegel v teh vprašanjih sporazum.

Tu smatrajo za popolnoma gotovo, da se sklene mir.

Bolgari brezpogojno zahtevajo Drinopolje.

SOFIJA 26. (Kor.) V nasprotju s poročili iz Carigrada v zadevi vprašanja, čigavo bodi v bodoče Drinopolje, ki ga Turki zahtevajo zase, se izjavila v bolgarskih političnih krogih soglasno, da tvori izročitev Drinopolja, ki ga oblega bolgarska vojska in ki je po usodi obsojeno, da mora pasti, „conditio sine qua non“ za sklenitev miru.

Kategorične izjave, ki so jih podali voditelji bolgarskih strank v predvčerajšnji seji bolgarskega sobranja, ne pripuščajo nikakega dvoma o stališču, ki ga zavzemajo o tem vprašanju vse bolgarske stranke.

Bolgarske čete ostanejo v Solunu.

SOFIJA 26. (Kor.) — Poročilo Agence telegraphique bulgare. V nasprotju s poročilom, po katerih naj bi bil en polk v Solunu nameščenih bolgarskih čet odšel v Seres, se konstatira, da je odšla iz Soluna v Seres samo ena stotinja 14. polka. Ravno tako pa je tudi neresnično, da v kratkem odidejo tudi ostale bolgarske čete iz Soluna.

Turška vlada proti grozovitostim zaveznikov. (?)

CARIGRAD 26. (Kor.) Turška vlada, ki je že pred enim mesecem opozarjala na grozovitost, ki so jih baje počenjale zavezniške armade in pa četaši proti prebivalstvu v osvobojenih pokrajinah, je sklenila sedaj, da obnovi svojo prošnjo pri velevladstvih, da bi izvolile po svojih konzulih uvesti kolektivne preiskave o grozovitostih, ki se gode še tudi sedaj.

Srbske nade z Avstrijo.

BELGRAD 26. (Izv.) „Štampa“ javlja iz informiranih krogov, da je avstrijsko-srbski spor poravnani in da bode med obema državama že prihodnje dni zavladalo normalno razmerje.

BELGRAD 26. (Izv.) Listi javljajo, da so bile vse srbske čete s severne meje dirigrane proti Čataldži, kar je tudi dokaz, da sta položaj in razmerje z Avstrijo ublažena.

Masarykov interview o njega potovanju v Belgrad.

PRAGA 26. (Izv.) „Samostatnost“ objavlja interview z Masarykom, ki je razpravljal o svoji poti v Belgrad. Masaryk je izjavil, da ni imel od avstrijske vlade naloga, govoriti v njenem imenu. Njegova misija je imela — tako pravi — samo namen vzdržati mir, ne da bi bila Srbija pri tem ponižana. Vodila ga je tudi želja, okrepiti avstro-srbske gospodarske odnose.

Masaryk je nadalje izjavil, da o razjasnitvi vseh spornih vprašanj še ne more biti govora.

Vse je odvisno od tega, kako bodo uspevale konference poslanikov v Londonu.

PODLISTEK.

Osvit.

Slike iz tridesetih let.

Episla Keavor Šandor Ajalski. — Prevel A. E.

— Evo, vzemi pismo, pa sodi sam, ali jo poznaš in ali moreš odkloniti.

— Torej zares pismo? — Je v čudu povpraševal Marjan, sprejemajoč drobno pismoce s hrvaškim naslovom.

Čital je in vse čital, a bilo mu je, kakor da se mu je zmislilo pred očmi; ves je obledel, pa naenkrat zopet zardel. Papir mu se je očividno tresel v roki. Po sreči je med tem Avrel brskal med knjigami, v želji, da odnese kako s seboj za svojo Hano.

— Torej, amice Marjan, kaj še nisi prečital? Kaj praviš?

— Kako, kako? — Je vprašal Kargačević, ki skoraj ni videl prijatelja pred seboj.

— Kaj čitaš tako dolgo?

— Kaj čitam? Ah, kaj čitam? Sem — sem prečital — je odgovoril z zmedenim in zopet neizrečeno žalostnim glasom Marjan. Mehanično je zložil pismo v prvotno obliko in ga nateknil na žrebelj k drugim listom na steni.

Gre za to, kako velika bo Albanija in nadalje za to, da-li je dolžna Srbija dovoliti Avstriji kompenzacijo za pristan, ki jej ga ni priznala Avstrija, nego — velesile.

Nemara bo možno vzdrževati mir. Vojne ne išče ne Srbija ne Avstrija. In Srbija je to dokazala s tem, da nima na severni meji zbranih čet, o čemur je lahko vsakdo prepričan, kdor je bil tam.

Zavezna politika Avstrije in Slovani.

PRAGA 26. (Izv.) V „Venkovu“ piše poslanec Udržal o učinku balkanske vojne na avstrijske Slovence. On pravi, da je nam Slovanom avstrijska zavezna politika tuja in če ne nastopamo vedno proti njej odkrito, nam vsaj nikoli ni po godu.

Vodne ceste in Poljaki.

DUNAJ 26. (Izv.) Ker novela o vodnih cestah še ni rešena v poslanski zbornici in ker je možno, da se to ne bode moglo tako kmalu zgoditi, nameravajo poljski poslanci temu odpomoči in priporočati, da se poskrbi za proračunski provizorij v znesku 20 milijonov kron.

Božič v cesarski rodovini.

DUNAJ 26. (Izv.) Božične praznike je cesarska rodovina letos obhajala v Schönbrunn. Da bi potoval cesar v Wallsee, to misel so opustili in nadvojvodova rodovina je zato prišla v Schönbrunn. Na sveti večer se je cesar udeležil razdeljevanja daril nadvojvodskim otrokom.

Cesar sedaj dobro izgleda in je okolico sploh presenetil s svojo svežostjo. Sicer pa trpi cesar radi motenja delovanja notrajnih organov. To se je tudi mučno opazilo.

Konfiskacija nad konfiskacijo.

DUNAJ 26. (Izv.) „Wiener Zeitung“ objavlja v nedeljskem listu 36 konfiskacij.

Češko-nemška sprava.

PLZENJ 26. (Izv.) Mladočeški „Český dennik“ pravi, da še sedaj ni misliti na nova pogajanja za češko-nemško spravo in da je potovanje kneza Thuna na Dunaj bilo šele v drugi vrsti namenjeno razgovorom o pravih pogajanjih.

Zasnovan atentat na italijansko kraljevo dvojico.

RIM 26. (Izv.) Tu so zaprli anarhista Ferra, ki se je nameraval prejšnji usmrtiti. Pri njem so našli razna pisma, ki ga zelo kompromitirajo in obenem razgrinjajo dobro zasnovan atentat na kralja in kraljico. Ferro je izjavil, da bi bil moral umoriti kralja, da pa ni imel poguma za to. Zaprli so tudi še druge anarhiste.

Vojaški dopusti.

DUNAJ 26. (Izv.) Vojno ministrstvo je dovolilo poveljstvom, da smejo dati gažistom po 8 dni, možstvu pa po 3 dni dopusta. Pri 15. in 16. zbornem poveljstvu pa se sme to le izjemoma zgoditi.

Požar na Dunaju.

DUNAJ 26. (Izv.) Na lesnem skladišču tvrdke Emer v 20 okraju je nastal v noči na četrtek (danes) ogenj, ki so ga mnogoštevilne požarne brambe še le čez nekoliko ur lokalizirale. Sumijo, da je bilo podžgano. Opazilo se je, da je gašenje otežkočeno, ker so razni sumljivi elementi v temi razdirali vodovod in uničevali cevi. Promet med mestom in 21. okrajem je bil čisto nemogoč.

Snežene burje v Ameriki.

PARIZ 26. (Izv.) „New York Herald“ javlja iz Novega Jorka, da divjajo po iztočni

Ameriki sneženi viharji in meteži. V novo-lorški luki je promet z ladjami nemogoč. Parniki ne morejo ne v luko ne v dok. Na morju sta ostala tudi „Amerika“ in „Washington“. Na East River-ju je že zadelo več ladij druga ob drugo, kar je povzročilo mnogo žrtv smrti.

Burja in vihar na Angleškem.

LONDON 26. (Izv.) Ob angleškem obrežju se je zgodilo na morju več slučajev nesreče. Mnogo ladij je vsled burje poškodovanih, na kopnem pa so uničene telefonske in telegrafске zveze. Podrobnosti še manjkajo.

Hamburg — milijonsko mesto.

HAMBURG 26. (Izv.) Mesto Hamburg je stopilo z ozirom na število prebivalstva med milijonska mesta.

Kolera pri Čataldži.

PETROGRAD 26. (Izv.) V „Novem Vremenu“ izjavlja Gučkov, ki je vodil delovanje ruskega rdečega križa med Bolgari, da je bilo pri Čataldži 23.000 slučajev smrti za kolero.

Portugalska ministrska kriza.

LISBONA 26. (Izv.) Ministrska kriza je sedaj postala dejstvo. Ministrski svet je sklenil demisijslonirati. Prepričani so, da bode težko priti iz teh sitnih razmer, ker se takozvano koncentracijsko ministrstvo ne more vzdržati, dočim ni stranke, ki bi ga mogla ustvariti.

Dr. Neumayer odlaga dostojanstva.

DUNAJ 26. (Izv.) Bivši dunajski župan dr. Neumayer namerava odločiti deželni vicemarsal, kakor hitro bode cesar potrdil dr. Weiskirchnerja za župana.

Lovci — špijoni.

GDANJSKO 26. (Izv.) V Gdanjskem (Danzig) so zaprli več lovcev, ker so osumljeni špijonaze.

Italijanski minister umrl.

RIM 26. (Kor.) Državni minister Pietro Lacara, ki je bil član več kabinetov, je umrl danes dopoldne.

Voda v predoru.

ZÜRICH 26. (Izv.) Pri Mont d'or-ju je vdrla voda na progo v predoru 4472 m pred vhomom v predor. V predor se vlija 40.000 litrov vode na sekundo, vsled česar je popolnoma razdejan in proga nerabljiva. Menijo, da si je reka prerila podzemsko pot do predora.

Rezervisti na Bavarskem.

MONAKOVO 26. (Izv.) „Münchener Zeitung“ javlja, da bode rezervno moštvo vpo-klicano že februarja, ne pa po starem običaju še le majnika.

Francozi v Afriki.

PARIZ 26. (Izv.) Pri Dar el Kaidu obkoljena francoska četa, broječa v celem 400 mož, ima sedaj enega oficirja in 12 mož mrtvih.

Nesreča na cestni železnici.

HAMBURG 26. (Izv.) Včeraj se je zgodila na cestni železnici v Hamburgu občutna nesreča. Zadelo sta drug ob drugega tramvajski in industrijski voz. Poslednji se je prevrgel. Težko je ranjenih 5 oseb, konduktar na tramvajskem vozu pa smrtno.

Tramvajski voz v zidu.

RIM 26. (Izv.) Tu je šel s tira in je zavozil v zid tramvajski voz. Več oseb je bilo težko ranjenih.

Turški častniki klicani k armadi.

LONDON 26. (Kor.) Kakor poročajo Reuterjev. uradu po indirektnem potu iz Carigrada, so dobili vsi na dopustu se nahajajoči častniki turške armade pri Čataldži povelje, se tekom 24 ur povrniti k svojim polkom.

Naši trgovinski odnosi s Srbijo.

Če vse vesti, ki prihajajo te dni z Dunaja in Belegrada, nevarajo, je za enkrat odstranjena vsaka nevarnost vojne, ker se vsa sporna vprašanja med Avstrijo in Srbijo dajo rešiti mirnim potom. Te vesti potrjuje tudi vedenje borze, ki jo smemo smatrati za nekaj politični barometer. Ta kaže te dni precej optimistično razpoloženje in očividno tendenco navzgor. Vesti iz Belegrada govore, da so tam začeli položaj treznejše presojati, a če smemo verjeti prof. Masaryku, so srbski politični krogi vedno želeli, da bi prišlo med obema državama do mirnega sporazuma in prijateljskih odnosov.

Pustimo na strani razloge, ki so vplivali na zboljšanje položaja, ter se pomudimo pri vprašanju, kako se razvije naše bodoče razmerje s Srbijo. Pašic je izjavil prof. Masaryku, da bi bila Srbija pripravljena skleniti z Avstrijo dogovor pod sledečimi pogoji:

1. Srbija bo naročila ves material za nove železnice v Avstriji.
2. Vsa posojila, ki jih bo Srbija najemala po miru, bo plačevala na Avstrijskem.
3. Srbija bo vedno upoštevala avstrijski kapital in mu dajala prednost.
4. Prva trgovinska pogodba, ki jo bo Srbija z Avstrijo sklenila, bo za to izvenredno ugodna.

Z gori omenjenih predlogov je jasno razvidno, da Srbija nikakor ni tako intranzigentna, kakor bi to hoteli prikazati gotovi dunajski in budimpeštanski šmoki. Ali niso le idealni rodoljubi, temveč tudi praktični ljudje in računarji. Oni vedo dobro, da bi v slučaju gospodarske vojne z Avstrijo trpeli škodo v prvi vrsti avstrijski Slovani, kar bi Srbom, kakor dobrim Slovanom, gotovo ne bilo ljubo; a trpeli bi vsled nove take vojne tudi Srbi sami. To isto, kar smo rekli glede Srbov, pa velja seveda tudi glede Slovanov monarhije. Prof. Masaryk je sam izjavil, da hoče združiti idealizem z realizmom: on si prizadeva, da bi se dosegel sporazum med monarhijo in Srbijo, ker bi od tega imela češka industrija največje koristi. To kar je rekel prof. Masaryk opravičuje popolnoma tudi pisanje slovenskega časopisa o prikliti te krize. Brez ozira na navadne simpatije, ki nas avstrijske Slované usled krvnega sorodstva vežejo s Srbi v kraljevini, smo se mi že iz praktičnih razlogov morali zavzemati za to, da bodi naše razmerje s Srbijo čimbolj prijateljsko. Čimbolj bodo naši politični odnosi s Srbijo, tembolje trgovinske pogodbe dosežemo žnjo. Avstrijskim slovanskim časopisom torej niso narekovala vedenja v avstrijsko-srbskem sporu le čustva, temveč tudi razum.

Da je temu tako, dokazuje nemško časopisje v rajhu, ki se je v vsej tej krizi skrbno izogibalo vsake besede, s katero bi se utegnili čutili Srbi žaljene. Vmes pa je to časopisje brilo norce z avstrijskimi komiki, ki so jim balkanske Slované vedno opisovali kakor svinjske pastirje in ušivce. To časo-

— Izprazni se kako profesorsko mesto. Ali morda pri cenzorju.

— Ah — tu odločuje vedno razpis v Budimpešti in gospoda pri konzulju. Kje sprejmo mene... ko odločujejo Madjari! — Vidiš, ne bom ti mogel vrniti.

— Ne brigaj se za to, samo izpolni mi željo. Seveda — seveda, moj dobri Marjan! Pa da boš tako urejen, kakor je treba, grem s teboj h krojaču in v trgovino. Jaz se bolje razumem v to!

Ko je Marjan končno pristal na to, je bil Avrel ves iz sebe samega veselja. Dobričina Slavonec je moral z njim naravnost v trgovino in h krojaču. A ko je za osem dni dobil sijajno narodno obleko in jo moral obliči takoj pred krojačem, potem je po mojstrovem odhodu še dolgo ostal v novi obleki, se gledal v zrcalu — in nazadaje bridko zajokal kakor majhen otrok. Lice si je zakopal v obe roki in začel šepetati: „Torej, vse je izgubljen — in jaz moram biti pri tem še celo drug, želel sem pa, da bi bil ženin! Mislil sem, da bom kot tak v taki obleki stopil pred oltar!“

In teklo so solze — teklo curkom, globoki vzdihli so se mu trgali iz prsi, a nazadaje je sam pokaral „tega jokavega Marjana, mehkega kakor oni vosek doli pri medarju, ko bi moral biti trd — močan kakor železo.“ (Dalje.)

pisje pa je tudi sedaj v svoji slepi strasti nadaljevalo s svojimi lažmi in je s tem neizmerno škodovalo ugledu monarhije na zunanji. Da niti ne omenjamo drugih laži, ki so jih kovali v raznih dunajskih žurnalističnih kovačnicah, zadostuje, da navedemo osnovne laži, s katerimi je to časopisje več tednov vznemirjalo ne le avstrijsko, temveč evropsko javno mnenje sloh.

No, sedaj je nastopilo stremenje, ne-le v Belemgradu, temveč tudi na — Dunaju! In v resnici so prijateljski odnosi med Srbijo in Avstrijo v življenjskem interesu ene in druge države.

Naj govore številke:

Leta 1905, ko je bila še v veljavi stara trgovska pogodba, je znašal izvoz Srbije v Avstro-Ogrsko 64.7 milijonov kron; l. 1907, ko te pogodbe ni bilo, pa je ta uvoz znašal le še 12 milijonov kron! Uvoz iz Avstro-Ogrske v Srbijo je znašal leta 1910 16.2 milijona kron, leta 1911, ko je bila zopet obnovljena trgovinska pogodba, pa je ta uvoz že poskočil na 47.4 milijonov kron! Uvoz Nemčije v Srbijo je znašal leta 1905 samo 6.3 milijona kron, leta 1910, ko ni bilo več trgovinske pogodbe z Avstro-Ogrsko, je ta uvoz že znašal 34.9 milijonov kron dočim je uvoz Avstro-Ogrske to leto znašal samo 16.2 milijonov kron. Takoj naslednje leto, ko je stopila v veljavo nova trgovinska pogodba, pa je uvoz Nemčije padel na 31.3 milijonov kron in oni Avstro-Ogrske poskočil na 47.4 milijona kron.

Iz gori navedenih številk jo razvidno, da je pri normalnih razmerah Avstro-Ogrska napram Srbiji na prvem mestu toliko glede uvoza, kolikor glede izvoza in da se je od carinske vojne med Avstro-Ogrsko in Srbijo okoristila v prvi vrsti Nemčija.

Leta 1905 je znašal srbski izvoz v Nemčijo samo 3 milijone, leta 1907 pa že 23 milijonov; uvoz je znašal leta 1905 6 milijonov, leta 1910 pa že 34 milijonov! Kakor hitro pa so zopet nastopili normalni odnosi med našo monarhijo in Srbijo, je uvoz Nemčije v Srbijo padel od 34 na 31, a oni Avstrije poskočil trikratno (od 16 na 47 milijonov).

Te številke nam tudi pojasnjujejo mirno in trezno pisavo nemškega časopisja v raju o priliki sedanjega kritičnega položaja. Na Dunaju in v Budimpešti pa ne znajo računati s številkami, temveč se dajajo voditi od — strasti. Ali usodno je, da moramo vsled tega trpeti tudi mi, avstrijski Slovani!

Pismo iz Srbije.

Belgrad, 24. decembra.

Včerašnja „Samouprava“ se bavi z vestmi v nekaterih dunajskih listih o omanjanem položaju kralja Nikole črnogorskega vsled pretveznega neuspeha črnogorskega orožja in o nesoglasjih med Srbijo in Črnogorjo, oziroma dinastijo Petrovičev in Karađorđevićev. Rečeni list označa vse te vesti kakor *intrige iz istega vira, ki je izvalil tudi afero z bombami*. Te intrige naj bi izzvale spor med obema kraljevinama. Ravno v ta namen se hoče kazati na Belgrad kakor vir vsem tem vestem. To je drzen poskus sejanja razdora ravno v trenutku, ko se pojavlja težnja po splošnem miru in redu na Balkanu. „Samouprava“ trdi, da je absolutno izključeno, da bi kdo v Belgradu hotel služiti kakor vir takim intrigam. Ta list odločno odbija insinuiranje, ki se podtika srbskim merodajnim krogom. Črnogorska vojska ni imela nikakih neuspehov, a če bi jih bilo, bi bilo to neuspeh vsega srbskega naroda. Srbija je od sedaj in bo tudi odslej — ako bo potrebno — z vsemi silami podpirala v vsem Črnogorju, kakor tudi ta poslednja Srbijo. Kralj Nikola in njegova dinastija uživata ravno danes, ko so se združile meje dveh srbskih držav, največje simpatije v vsej Srbiji. Črnogorci pripada Skadar, ker bodo zaveznički znali braniti plodove orožja vsacega zaveznika, a Srbiji ne treba črnogorskih luk, ker so velesile priznale Srbiji pravico do izhoda na morje. Srbiji ni nikak ne materialna, ne moralna žrtev pretežka, ko gre za to, da dokumentira čustva svoje bratske dolžnosti napram bratstvu črnogorskemu narodu in njegovemu vladarju.

Za mir!

Iz govora drž. poslanca dr. A. Tresića-Pavišića v zbornici poslancev dne 20. novembra 1912. (Zvršetak.)

G. poslanec se je bavil nato s pripombo, da Avstrija zato ne sme dovoliti Srbiji pota do Jadranskega morja, ker bi bila potem Avstrija na jugu obkoljena, kar je vendar že takim tako, saj so vendar Črnogorci tudi Srbi in Avstrija ni storila prav nič proti zasledenju Novopazarskega sandžaka po Srbiji in Črnogorci. Srbi hočejo imeti svoje pristanišče, ker nočejo biti v svoji trgovini odvisni od nikogar, niti od posestrime Črne-gore.

Nekoliko svetlobe prinaša v vsi to temo neki članek v „Oesterreichische Rundschau“, kjer stoji črno na belem: „Ako monarhija ne opusti svojih življenjskih interesov more dovoliti povečanje Srbije samo v slučaju, ako ta država stopi z njo v najožjo in nerazrušno gospodarsko zvezo.“ To je, kakor da je vdihnjeno od zgoraj. Tu je vendar nekoliko jasneje govorjeno o teh glasovitih življenjskih interesih, toda bati se

je treba, da to neprestano govorjenje o življenjskih interesih ne bo škodovalo zdravju!

Srbija bi se torej morala odreči svoji samostalnosti, — saj one besede ne pomenijo nič drugega! — samo da pusti prosto pot Avstriji, ali morda tudi Nemčiji, do Egejskega morja in do bagdadske železnice, ako hoče da bo živela v miru z Avstrijo. „Bojim se zelo“, je dejal govornik, „da bo Srbija raje poginila, kajti pristati na take pogoje, to bi pomenilo isto, kakor napraviti samoumor iz stahu pred smrtjo. Toda vse se zdi, da ima Srbija popolnoma drugačne misli v glavi nego samomorilsko.“

Pravilo pa tudi, da bi s tem, če bi se sedaj dovolila prevelika okrepitev Srbije, z lastnimi rokami podžigali

srbski iredentizem.

Ko bi imeli kaj pameti na Dunaju, kakor je nimajo, bi delali popolnoma nasprotno na Dunaju, silili bi Srbijo na to, da osvoji celo Albanijo. Tam dobi bi dobila toliko dela za dolgo vrsto let, da ne bi imela ke-daj časa, da bi mislila na neodrešene brate. Nasprotno, ako v tem času ogorčijo Srbijo z malenkostno in zbadačo politiko, bi samo s tem vrgli na jug povod večnim nemirom.

Ne ustvarja Srbija v Avstro-Ogrski iredentizma, temveč Avstro-Ogrska sama. Avstro-Ogrska nima stru-penejšega sovražnika nego je — Avstro-Ogrska. Ako kdo uniči Avstro-Ogrsko, bo to samo Avstro-Ogrska! (Burno odobranje.)

Skraini čas je, da se strezni nekdo, Balkanska vojna je porušila takozvano evropsko ravnotežje. Če v zadnjem času ne krene notranja in zunanja politika na popolnoma druga pota, bi to moglo biti prepozno. Če imajo za jugoslovane po fenomenalnih srbskih in bolgarskih zmagah še vedno le prezir, potem je nekomu megalomanija zamračila um. Končno bi naša monarhija morala uvideti, da jo madjarska politika vodi v pogubo. Ali pa morda mislijo, da je hrvatska potrpežljivost tako neizčrpna, da more pre-nasati še več. Ali se več verjame poročilom in s 100.000 K plačevanjem, iz vladne blagajne plačevanjem deputacijam pandurja Cuvaja kakor javnemu menjenju Dalmacije? Rekel sem — Dalmacije, ker knkor je znano, Hrvatska ne sme imeti javnega menjenja. Na ta način se zaduži tudi zadnja iskra lojalnih čustev v srcu bratskega naroda.

Smatram za svojo dolžnost, da govorim tu tako odkrito. Kdor drugače govori, ali ne pozna psihičnega stanja na jugu, ali pa hoče zvelič vladu na tenek led. Nevarno je danes kakor noj porintiti glavo v pesek!

V nadaljnjem je govornik razpravljal o navdušenosti, s katero je hrvatski narod pozdravil srbske zmage, ki jih je zavidal kolikor toliko bratstvu narodu, saj so bili boji s Turki tradicija hrvatskega naroda. Žal mu je bilo hrvatskemu narodu, da je tu moral gledati križemrok. Zato jih je tudi odšlo veliko prostovoljno v vojno. Vsaka nova srbska ali bolgarska zmaga je pobudila toliko veselja v hrvatskih srcih, kolikor ga ni bilo od zmag banov Berislavičev, Zrinskih in Bakačev.

Na Dunaju pa so te popolnoma naravne izbruhe veselja smatrali za nelojalne demonstracije in ste bili zato razpuščeni dve znameniti dalmatinski občini, ne da bi se bila vlada prej spoznamela z dejstvom odbora, kakor predpisuje zakon. To nezastlišano postopanje je pobudilo v Dalmaciji vihar ogorčenja, ne bo pa nikakor zadržilo veselja hrvatskega naroda nad zmagami srbskih bratov. Celo naši težaki, ki nimajo denarja, da bi ga darovali za rdeči križ naših bratov, prinašajo jajca in volno in druge proizvode. Tako stoji stvar, dunajski gospodje pa so tako pametni, da bi hoteli te ljudi voditi na vojno proti Srbom, da jih kaznujejo, ker so se predzrili premagati Turke in jih odganjati v Azijo! Naš narod, ki je bil vedno pripravljen, da žrtvuje svoje življenje za kralja, bi ne mogel razumeti take vojne in bi preklinjal začetnike take vojne. Ne verjamem, da bodo tako predzrili, da bi zaradi kakega arnavtskega pristanišča vodili Hrvate v boj na Srbe! To bi bil pravi zločin in nesmisel! Ta-ka vojna bi bila zločin proti človeštvu! Zločinci so oni, ki hočejo zaradi ene arnavtske luke izzvati evropsko vojno z vsemi njenimi grozotami. Zakrivili bi zločin na človeštvu, ker bi ga vrgli nazaj v sredo evropsko barbarstvo, roparji javnega imetja so, ker ga hočejo uničiti in vreči ljudstvo v najstrašnejšo bedo. Zakrivljajo hudodelstvo proti lastni domovini, ker jo hočejo vreči v največjo nesrečo, in so morilci svojih soderžavljancev, ker jih hočejo vreči pred topovska žrela, samo da nasitijo svojo častihlepnost!

Govornik je nato omenil divjanje dunajske policije in občinstva, dne 28. novembra proti jugoslovanski mladini na Dunaju, kjer so tolkli po njej s pestmi, kričali nanjo psovke: „Vuš s srbskimi svinjami! Vau s izdajalskimi Hrvati! Dol s psi!“ — Jih metali po tleh in teptali z nogami po njih.

Na ta način hočejo oživiti čustva lojalnosti v jugoslovanski mladini! Neosvo-bojeni Srbi so komaj sovražili tako Arnavte, kakor bodo ti dijakci sovražili svoje brezsrčne napadalce.

Končno je govornik povdarjal, da more Avstrija imeti le dobiček iz prijateljstva s Srbijo, se sme pa Srbije dušiti za vrat, kar dela z odrekanjem srbskega pristanišča ob Adriji. To bi pa tudi bil „casus belli“ in vojno bi izvalila Avstrija. „Mi take vojne nečemo“, je dejal govornik, „a to ne morda iz strahu pred vojno, ker hrvatskemu narodu se ne more nič hujega dogoditi nego kar že v miru trpi vsled madjarskega tiranstva in grabeža. Če zmaga Avstro-Ogrska, se hrvatski narod v svoji ječi pomnoži s štirimi milijoni Srbov, če bi pa bila premagana, tedaj vemo, kaj pride po Kraljevem Gradcu.“

Globoko sem prepričan, da bi bila vojna nesreča le za Avstrijo! Zločinci so oni, ki hočejo vojno. V imenu človeštva, v imenu civilizacije preklinjam one, ki iz častihlepnosti, zaradi prestiža, ali celo iz vojne slavo-hlepnosti hočejo zvaliti na človeštvo tako strahovito nesrečo!“

Tako je govornik ob vlihanem odobravanju zaključil ta svoj znameniti govor.

Polom v Puli.

„Naša Sloga“ piše: Doznajemo, da se bo skoro vršila razprava pred rovinjsko poroto, ki se snide v januarju v izredno zasedanje, proti onim „dičnim in poštenim“ uradnikom občine Pula, ki so varali, sleparili in krali iz občinske blagajne, ali pa so drugače škodovali občino in občinarje. Razprava bi imela začeti koncem meseca januarja 1913. in bo trajala okoli dva tedna. Tem kamoraškim obtožencem je že uročena obtožnica, da bodo mogli razmišljati o tistih krasnih časih, ko so mogli gosposki živeti na tuj račun.

Domače vesti.

Promocija. Dne 20. t. m. je promoviral na dunajski univerzi za doktorja prava g. Ivan Debenjak, c. kr. namestništveni konceptni praktikant. Čestitamo!

Časnikarski razbojnik. — Pod tem naslovom je priobčila pred nekoliko dnevi socialno demokratska „Zarja“ ono zmes najostrudnejših psov, laži in obrekovanj proti našemu listu in našim političnim voditeljem, skrbno pazet na to, da ne bi imenovala kakega imena, da bi je ne mogel potem dotičnik prijeti za njen omazan obrekovalski jezik. Na brezprimerno podel način se je v onem grdem dopisu obregnila ob vse, kar je le količkaj v zvezi z nami! Slovenci. Kakor smo že rekli, smatramo pod našo častjo, da bi se mazali s takim gnušom in morda odgovarjali na take neoznačljive izbruhe strankarske strasti, ki že kaže vse znake — blaznosti. Odgovoriti hočemo le na en očiitek, ki zadeva strogo samo naš list, namreč očiitek, da ne objavljamo popravkov oseb in institucij, ki smo jih baje obrekovali v našem listu. — Menda ga ni slovenskega lista, ki bi tako lojalno priobčeval popravke, kakor ravno „Edinost“, lojalna je v tem pogledu celo tako zelo, da tupatam že postaja skoraj smešna. Zato pač lahko s tem večjo gotovostjo zavračamo oni neupravičeni očiitek, ki je pač dal posod socialnodemokratskemu psovalcu, da je izilil svojo gnojnico po nas.

Kaj pa je pravzaprav na celi stvari?! Torej: v št. 345. je priobčil naš list pod naslovom „Kako ravnajo socialni demokrati s slovenskimi zidarji“ kratko vest o nekem križmančiču z Bazovice, ki je bil dve leti organiziran kot zidar pri socialnih demokratih in plačeval organizacijske prispevke, ko pa je obolel, pa ni dobil bolniške podpore in pozneje tudi dela ne. Križmančič je prišel sam k nam v uredništvo in videli smo na lastne oči njegovo člansko knjižico s plačilnimi članskimi prispevki, potrjenimi s plačilnimi kolki.

Nato pa nam je poslala neka „Zveza stavbniških delavcev Trsta“ s podpisom „Ivan Lorenzon, tajnik“, neko pismo, v katerem nas ta Lorenzon poziva, da v smislu § 19. tiskovnega zakona objavimo neki popravek, v katerem pravi, da ni res, da Križmančič ni prejel podpore, čeprav je že dve leti član organizacije, temveč ker je zaostal s prispevki, in da ni res, da bi se bil pred 8 tedni prijavil v posredovalnici dela za delo.

Če bi bil prišel ta Lorenzon k nam z uljudnim pismom, naj lojalno popravimo, če v oni vesti ni kaj odgovarjalo resnici, bi bili mi tudi ustregli njegovi želji, toda če pa nam prihaja s § 19. tiskovnega zakona, o katerem nima niti pojma in po katerem nima prav nobene pravice zahtevati od nas, da bi priobčili njegovo popravkarsko zmašilo, potem pa tudi mi posežemo po tem § 19 in v smislu tega paragrafa „popravek“ — vržemo v koš.

Kdo pa je kedaj imenoval tega Lorenzona in njegovo „Zvezo stavbniških delavcev“, da bi nas potem mrcvarila s svojimi popravki! In prosimo: kako pravico pa ima ta „Zveza“ s svojim tajnikom nam pošiljati popravke za — posredovalnico dela? Ali ste ta „Zveza“ in pa „posredovalnica“ istovetni!? Pa menda vendar ne? Seveda v praksi gotovo in to je tudi izdal ta prebrisani popravek popolnoma jasno s svojim popravkom. — Potem nam je pač umljivo zakaj po tej posredovalnici ne dobi dela vključ najjasnejšim zakonskim določbam nobeden drug delavec kakor samo tisti, ki

so organizirani, pri oni soc.-demokratski „Zvezi“. Kar so sicer tajili, so tu vendar očitno prazni.

In take „popravke“ po § 19. naj bi mi priobčevali potem! Smejali bi se nam celo socialni demokratje sami! Zato pa tudi „popravek“ v kraj, in ostanemo pri tem, kar smo pisali!

Na adresu trgovcev po deželi. — Ozirom na naš poziv na adresu trgovcev po deželi, naj bi že enkrat začeli dopisovati v slovenskem jeziku v svojih trgovskih zvezah s tržaškimi tvrdkami, piše „Naša Sloga“:

Mari mislite, da si s tem (če dopisujejo italijansko ali nemški) pridobivate simpatije ali priznanje italijanskih in nemških trgovcev, obrtnikov itd.? Kaj še! Rogajo se vam in smejejo, ker vas radi tega smatrajo za niže in manje vredne od sebe!

Vi pa ne pomislite, kolike škode povzročate s tem svoji trgovski mladini, svojemu lastnemu trgovskemu in obrtnemu naraščanju, ki bi v trgovskih pomorskih mestih, v Trstu in na Reki, in kolikor toliko v Puli, Pazinu, Voloskem-Opatiji lahko prihajal do kruha! Na stotine naših mladeničev bi lahko dobivalo zaslužka in udobnih služb, ako bi se z naše strani strogo in dosledno zahtevalo, naj sprejemajo in rešujejo dopise v našem jeziku!

Kolika korist bi torej nastala za našo bedno mladino ki se mora slednjič po dovršenih naukih klanjati in potikati od vrat do vrat, ali pa propada duševno in telesno, ker je prevarjena v svojih nadah. A ne manja korist bi nastala za nas s tem, ker bi slednjič začeli ceniti in spoštovati naš jezik tudi tisti krogi, ki mislijo, da ta jezik ni za drugo, nego za kmeta in berača. Koliko bi pa po omenjenih mestih poskočil ugled in vpliv našega življa, ko bi se neprestanim uvažanjem istomišljenikov ali naraščaja od zunaj naše vrste vedno bolj jaci-le, širile in krepile! To so gotovo tako stvarni in jasni dokazi, da jim ne treba nadaljnega utemeljevanja in radi tega se nadejamo, da naš glas ne ostane popolnoma glas vpljočega v puščavi.

Nič novega ni povedala „Naša Sloga“. Vse to smo mi že nešteto krat govorili našim trgovcem po deželi. A ravno za to, ker je vse to resnično; ker je škoda, ki jo trpi vsa naša stvar vsled tega, da ti naši trgovski krogi še nočejo razumeti te resnice in preurediti po nje zahtevi svojega poslovanja v trgovskih zvezah, in ker je nada, ki je daja izraza pulski list, tako velikega in težkega pomena za našo bodočnost, moramo vedno in vedno ponavljati še stokrat rečeno, dokler se ne vzbude zakrknjena srca, zdrava računajoča pamet in pa vest glede narodne dolžnosti vsakogar. Tudi trgovcev po deželi. Saj ne zahtevamo ničesar, kar bi moglo škodovati njihovim trgovskim interesom in jim ogroziti trgovsko ekzistenco.

Zahtevamo le, naj bodo „narodni“ — ne frazersko, ampak resnično v dejanjih, kakor to nalaga resnična ljubezen in skrb za svoj narod — vsaj tedaj, ko ne zahteva to nobenih žrtv in ne prinaša nobene materialne škode.

Ali se smemo nadejati z „Našo Slogo“, da ta naš ponovni poziv ne izzveni tako, kakor so, žal, dosedanj: kakor glas vpljočega v puščavi!

Kakor vsako leto, priredi veselilni odsek Tržaškega Sokola tudi letos svoj tradicionalni Silvestrov večer v veliki dvorani „Narodnega doma“. Ob tej priliki nastopi iz posebne prijaznosti naša ljuba gnanika in simpatična pevka gospa Zoika Štularjeva s par kuplet. Kdo se ne spominja prvih družabnih večerov našega Sokola z njenim sodelovanjem, saj je s svojim krasnim glasom vsakokrat očarala občinstvo.

Mešani zbor pevskega društva „Trst“ pod vodstvom gosp. prof. Vasilja Mirka bode s svojo znano dovršenostjo izvajal Mokranjčeve srbske in bolgarske narodne pesmi. Nekateri igralci Dramatičnega društva pod spretnim vodstvom režiserja Slov. gledališča gosp. Dragutinovića uprizore burko v enem dejanju „V civilu“, ki bo gotovo izživala salve smeha. Orkester bosenskega pešpolka št. 4 bo izvajal večino slovenske komade. O polnoči se poslovi od nas staro in nastopi v vsem svojem sijaju novo leto, in nagovori ob tej priliki občinstvo društveni starosta. — V zabavo občinstva, ki ostane v veliki dvorani, bo sviral orkester do 2 poplunoči, naša mladina pa se bo vrtela v Sokolovi dvorani ob zvokih veselih valčkov itd.

Kdor se hoče zabavati in se v veselji družbi posloviti od starega leta, naj le obišče naš Silvestrov večer kjer bo izvrstno preskrbljeno za vse.

Ob tej priliki naj omenimo, da se bo vršila velika sokolova maškarada dne 11. januarja 1913.

Vrhostavne zgradbe. — (Ponudbeni razpis). C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Trstu odda zgradbeno dela za razširjenje postajnega poslopja (prizidave nad tropa) v postaji Sv. Sovota proti pavšarji. Podrobní podatki o opremlj. ponudb. v enem roku itd. so razvidni iz prihodnje 4. številke listov „Oesterreichischer Zentralanzeiger für öffentlichen Lieferungs-wesen“, „Oesterreichische Wochenschrift für den öffentlichen

Baudienst*, „Laibacher Zeitung“ in „Osservatore Triestino“.

V zadevi daja pojasnila tudi oddelki III c. kr. ravnateljstva drž. železnice v Trstu in c. kr. sekcija za vzdrževanje železnice v Trstu.

Slovensko gledališče.

Božični prazniki so bili pravi gledališki dnevi. Vreme vlažno, mračno, da se ljudem ni ljubilo iz mesta, zato pa so tudi bile vse stiri predstave na božični in štefanji dan obiskane prav dobro. Na božični dan popoldne je bila otroška predstava „Snežulčica in sedem škrtatov“.

O tej predstavi je naša Veljka pripovedovala sledeče:

„Veš, Dušan, ko sta Snežulčica umrla ata in pa mama, ki sta bila kralj in kraljica, je imela Snežulčica samo mačeho, ki se je vedno gledala v zrcalo in ga vpraševala, če je najlepša. Zrcalo pa je reklo, da je Snežulčica bolj lepa. Zato pa je bila kraljica, ki je imela lepo zeleno, dolgo obleko, ki se je vsa svetila, zelo huda na Snežulčico in je poklicala lovca, pa mu je rekla, naj pelje Snežulčico v gozd in jo umori. Prej je pa prišel v grad kraljevič Zlatodoški, ki je ravno tak, kakor gospod Kovačič, samo da je lepši, in je rekel, da bo vzel Snežulčico za ženo.“

Lovec pa ni naredil tako, kakor je hotela hudobna kraljica in raje ubil psa, ne pa Snežulčice in je njemu odrezal jezik namesto Snežulčici. Ko ga je potem kraljica vprašala, kje ima jezik, je rekel da ga ima v žepu. Potem je pa nekdo skozi zagrinjalo pokazal tak dolg rdeč jezik, da smo se vsi zasmejali.

Veš, kraljica je bila res lepa in je sedela na prestolu, na tleh je pa sedel tisti norec, ki je bil zelo grd in se je spakoval pa prekopicati. Snežulčica je šla po gozdu in je prišla v majhno hišico, kjer so stanovali škrtateljčki Voj, Soj, Boj, Noj in ne vem še kako. Pa ni bilo nobenega doma, in se je vlegla na posteljo in zaspala. Ko so pa prišli škrtateljčki domov, so se zelo začudili. Imeli so sive brade pa rjavo obleko, pa majhni so bili in pa vreče pa palice so imeli in pa laternice. Snežulčica se je zbudila in so jo vsi radi imeli in so rekli, da jim bo gospodinjala in so se kar prekopicali in skakali, da ostane pri njih. Potlej so pa jedli, pa spat šli, pa so jo vsi klicali: „Snežulčica, ali že spiš.“

Gospod Polić pa ni prav naredil, se je zmotil. Veš, ko so škrtateljčki peli, so škrtateljčki začeli prej in jih je kar zmotil, ko je začel bolj pozno mahati z rokami. Kaj ne, da bi bil moral začeti takrat, kakor škrtateljčki? Kaj ne ata, to je tako, kakor takrat, ko si ti rekel, da so ga polomili? Veš, pa ne škrtateljčki, ti vendar vse vedo in znajo, ampak gospod Polić, ki ne maha prav!

Zjutraj so pa šli škrtateljčki delat in so peli hoj, stoj, pa z nogami so potolkli in pa s palicami. Snežulčica je bila sama doma in škrtateljčki so ji rekli, da ne sme nikogar spustiti v hiško. Kraljica pa je zopet pogledala v zrcalo, ki jej je povedalo, da je Snežulčica pri škrtateljčkih bolj lepa kakor pa ona. Ko je bila Snežulčica sama doma, je prišla grda stara žena, ki je imela košarico in je prodajala glavnike. Snežulčica je ni hotela spustiti v hiško, potlej jo je pa le spustila. Žena je prišla noter, je počesala Snežulčico in Snežulčica je umrla. Žena pa je bila kraljica.

Ko so prišli škrtateljčki, so bili zelo žalostni, ko je bila Snežulčica mrtva. Ko so pa vzeli glavnik iz las, je pa Snežulčica zopet oživila in škrtateljčki so kar skakali in se prekopicavali, tako so bili veseli.

Kraljica pa je zopet gledala v zrcalo, ki je zopet reklo, da je Snežulčica lepša. Pa je zopet prišla stara žena k Snežulčici in jej dala jabolko. Ko je Snežulčica ugriznila jabolko, je pa zares umrla. Žena pa je bila zopet kraljica. Škrtateljčki so prišli domov in so skakali kar skozi okno v hiško. Eden je tudi padel. Bili so zelo žalostni in so deli Snežulčico v krsto in so sedeli pri krsti v gozdu. Potem je pa prišel kraljevič in je bil tudi zelo žalosten. Krsto so neli proč in so padli, pa je kralj skočil Snežulčici iz grla in je zopet oživila. Teda so pa škrtateljčki bili tako veseli, da so skoraj znoreli. Kar čez glavo so se prekopicali.

Potlej je pa kraljevič šel s Snežulčico h kraljici. Kraljica je gledala v zrcalo, ki je zopet reklo, da je Snežulčica lepša kakor ona. Kraljica je bila tako jezna, da je ubila zrcalo. Takrat je potlej prišel kraljevič s Snežulčico, ki je imela lepo, lepo belo obleko in pa krono na glavi, pa pajčolan čez obraz, da je kraljica ni poznala. Pa je rekel kraljevič, da bo dal kraljici razbeljene črvice na noge in da bo v njih morala plesati. — Veš, mama, pa je rekla gospodinja v šoli, da bo žena prodala Snežulčici tudi črvice, pa jih ni. — Snežulčica je vzela pajčolan z lica in kraljica se je tako prestrašila, da je pokleknila in prosila, naj ne bo huda. Snežulčica pa jo je objela in so bili vsi veseli. Potlej je bil pa konec.

Snežulčica je bila prav lepa in jo imam zelo rada, pa škrtateljčki tudi, ker so bili pridni, in pa lovca, ker ni umoril Snežulčice, pa kraljeviča, ker je bil tako lep in je imel rad Snežulčico. Kraljice pa ne maram, je bila hudobna, in pa tistega norca tudi ne, ker je bil tako grd.

Pa g. Polića?

— Mhun! Tudi ne, ker je zmotil škrtateljčke! Zaka! se ni bolje naučil!?

Obe ponovitvi opere „Nikola Šubić Zrinjski“ ste uspeli kakor premijera, v pevskem oziroma celotno boljše, ker so bili pevci znatno sigurnejši in v petju in igri. Na božični dan se je, žal, v orkestru, med trobili, opazala neka negotovost, kar je tuptam precej motilo. Pač pa moramo pohvalno omeniti, da so se odrski izpremembe vršile za naše razmere izredno hitro in točno in da so bile tudi svetlobne izpremembe mnogo primernejše nego pri premijeri. Končni tablo je bil pretežji in izrazitejši.

Izborno je uspela ponovitev „Ločene žene“ na štefanji dan popoldne.

Obisk je bil, kakor že rečeno, pri vseh štirih predstavah izredno dober in smo popoldne opazili zlasti veliko občinstva z dežele. Poslušalstvo je bilo zelo zadovoljno s predstavami in odobravanja je bilo mestoma še preveč. Želeli je, da bi vsaj pri operi ne bilo ploskanja ob odprtem odru, ker to je moti igralce in ono občinstvo, ki hoče uživati opero celo, ne pa samo že stoinstokrat po vseh pevskih društvih in družbah obdrženega „U boja“. — r.

V nedeljo popoldne se ponovi ob ljudskih cenah Sardoujeva veseligrada

„DOBRI PRIJATELJI“.

Zvečer se ponovi (abonement A) Zajčeva opera

„NIKOLA ŠUBIĆ ZRINJSKI“.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Trst“ Drevi ob 8. pevka vaja za mešani zbor.

Kolesarsko društvo „Balkan“ vabi vse svoje člane in odbornike, ki seji v soboto ob 8 zvečer v kavarni „Minerva“. Ker gre za važne stvari v društvu in radi občnega zbora se nadeja predsedništvo velike udeležbe.

Odstopivši člani godbenega odseka NDO. Danes v sredo sestanek ob 8 zvečer v gostilni „Jadran“.

Telovadno društvo „Sokol“ v Škedenju priredi Silvestrov večer. Začetek ob 8. Na vspredu so raznovrstne točke.

Mandolinistična skupina „Viktor Parma“ vabi na plesne vaje, katere priredi v nedeljo dne 29. t. m. v prostorih otroškega vrta pri Sv. Jakobu (stara policija) zjutraj od 10—12 popoldne in zvečer od 5—11.

Nar. del. organizacija.

„Narodna delavska organizacija“ v Trstu sklicuje za nedeljo, dne 29. t. m. ob 10. predpopoldne velik javen shod v veliki društveni dvorani v ulici Sv. Frančiška št. 2.

Dnevni red: 1) Velika brezposelnost slovenskega delavstva v Trstu, 2) Protest proti renjokolom, 3) Veliki pomen „Narodne delavske organizacije“ v sedanjem času.

Delavci tehničnega zavoda „Sv. Andrej“. Danes ob 7-30 zvečer društveni shod v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu. Skupina „Lloydov arzenal“ sklicuje za soboto ob 6 zvečer važen sestanek v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu.

Zidarskim težakom (malovarjem) na znanjamo, da za nje ne veljajo določbe konsorcijske pogodbe glede odpovedi, ampak določbe obrtnega reda. Gorlomenjena pogodba je veljavna za kvalificirane zidarje. V zadnjem času je bilo odpuščenih več težakov brez odpovedi in strokovno tajništvo NDO je napravilo na obrtno sodišče tožbe, na podlagi katerih so bili podjetniki obsojeni, da morajo plačati odpuščenim težakom 14 dnevni odpovedni rok. Z ozirom na vse pozivljamo težake, da se radi vsake stvari obračajo na strokovno tajništvo NDO. — Seveda se bo nastopalo, kakor do

Ne jemljite

nobenega

zabojčka,

nobenega

zavitka

kot „pravi“

: Franckov:“

priatek za kavo, — bodi si samo

da nosi to-le tvorniško znamko,

Tovarna v Zagrebu.

Goriška ljudska posojilnica v Gorici

Načelstvo in nadzorstvo „Goriške ljudske posojilnice“ v Gorici v je skupni seji dne 19. decembra 1912 z ozirom na splošno denarno draginjo sklenilo, **hranilne vloge**, ki so se obrestovale do sedaj po 4 $\frac{1}{2}$ %, od 1. januarja 1913 naprej obrestovati po 5%.

S tem v zvezi je zavod primoran, obrestno mero tudi svojim dolžnikom za posojila na vknjižbo, inenice ali zastavo vrednosti povišati za $\frac{1}{2}$ %.

Ta sklep velja začasno, dokler se ne povrnejo ugodnejše gospodarske in denarne razmere.

Načelstvo in nadzorstvo.

O priliki novoletnih praznikov
se obrni vsak v

Ljudsko urarno

kjer dobi veliko zalogo ur, verižic, ovratnih verižic, uhanov, ... prstanov itd., vse po absolutno konkurenčnih cenah. ...
S spoštovanjem

Bogomil Pino ul. Vincenzo Bellini št. 13.
nasproti cerkvi sv. Antona novega

Na nobeni mizi ne bi
:: smela manjkati ::

steklenica dobrega ruma, pravega
konjaka, marsale, maraskina iz Zadra
ki se more kupiti po cenah, ki se ne boje
nobene konkurence v žganjarni

AL QUISISANA

Carlo Pollak

trg Ponterosso 3 (vogal ul. Ponterosso)
in v skladišču ul. Massimo d'Azeglio 1.
Preden se kupi, se lahko poskusi!

Dr. Pečnik

Dr. PETSCHNIGG

Trst, via S. Caterina št. 1.

Zdravnik za notranje (splošne) bolezni:
8—9 in 2—3 in špecialist za kožne in
vodne (spolne) bolezni: 11 $\frac{1}{2}$ —1 in 7—7 $\frac{1}{2}$

— ZDRAVNIK —
Dr. D. KARAMAN
specijalist za notranje bolezni in za
bolezni na dihalih (grlo in nos)
ordnuje na svojem stanovanju v Trstu,
Corso št. 12
od 11 $\frac{1}{2}$ do 1 $\frac{1}{2}$ in od 4 $\frac{1}{2}$ do 5 $\frac{1}{2}$ popoldne.
TELEFON 177/IV.

Jakob Dubinsky

manufakturna trgovina

Trst - via delle Poste št. 1 - Trst

naznanja cenj. občinstvu, da je prejel

veliko partijo
zimskih sukenj

površnikov in čevljev

ter prodaja vse pod tovarniškimi cenami.

Zdravilno pivo dvojnega kvasa Vsi zdravniki ga priporočajo.

Odlikovano na 7 razstavah: **S. STEFAN** Odlikovano na 7 razstavah:

Glavna zaloga v Trstu, via Valdirivo št. 32. — Telefon št. 2201.

Napredek vede!

Najenergičnejše in gotovo se zdravi sifilis s svetovnim sredstvom

IORUBIN OASILE

Stotine zdravniških potrdil potrjuje, da se uretralna zoženja, prostatitis, uretritis in meh. katarji korenito ozdravijo s **konfeti Casile**

N. Casile. Konfeti Casile urejajo uriniranje, ne da bi bilo treba zabiti zelo nevarnih cevč (kilinge), popolnoma odpravljajo in ublažujejo pečenje in pogosto uriniranje; edini korenito ozdravijo uretralna zoženja (prostatitis, uretritis, cistitis, mehurac katarje, kamen, nesposobnost za zadrževanje urina, sluzaste tokove itd. — Skratka konfeti Casile K 4.—

Iorubin Casile, najboljši protisifilni in poživljajoče krišvilno sredstvo, ki se uporablja z uspehom proti sifilisu, ameniji, impotenci, kostoboli, ishies, vnetju žlez, polnim nadežem izgubi semena, polucijam, spermatorol, steriliteti, neurasteniji, energičnim razstrojevalcem urinovne kisline itd. — Steklenica Iorubina Casile K 3-50.

Vbriganec Casile zdravi beli tok, akutne in kronične katarje, vaginitis, uretritis, endometritis, vnetje in izpad maternice itd. — Steklenica vbriganca Casile K 3-50.

Kdor želi večjih pojasnil, tiskovila itd. naj naslovi dopis na lekarno Serravallo za g. Casile Trst, ki poda odgovor z obratno pošto zastoj in z vso rezervno. Priznani medicinski in eltri CASILE se prodajajo v vseh akreditiranih lekarnah. — Zaloge v Trstu: **MATJA LARG, ISKRAVA SERRAVALLO**

Ne kupite naših svetilk,
dokler se niste sami prepričali v tu navedenih naših dunajskih in
provincijskih zalogah o sijajnem učinku

Wiktorinovich luči.

Brezštevila priznavalna pisma Vam potrjujejo, da je luč, ki je edina svoje vrste, neodvisna od vsake napeljave, ki olesnava pozimi Vaše stanovanje, peleti pa Vaše letovišče, edina sposobna, da nadomešča vsako obstoječo razsvetljavo na najpopolnejši način, pri čemer pa prihrani več nego polovico svojih sedanjih najnižjih stroškov za razsvetljavo. Če nimate priložnosti, da bi videli našo luč v uporabi, blagovolite pisati dopisnico nakar dobite takoj naš krasni prospekt „U“ zastoj in franko.

Naš prospekt Vam nudi gotovo tudi dobrodošli pobud za božične praznike. Wiktorinova luč pa ni božično darilo navadne vrste. Z njo daste vsakomur darilo, ki je dober kup in vendar velike vrednosti, za katero Vam bo obdarovanec vedno hvaležen.

Wiktorin & Co., Centrala: Dunaj V, Margarethenstr. 120
Tovarne: Dunaj, Svatoborce, Stavosice. — Zaloge: TRST, ulica Aguedotto 2; Dunaj I. Graben 29; Dunaj II. Taborstrasse 17; Dunaj V. Margarethenstrasse 120; Dunaj VI Linke Wienzeile 4; Dunaj VIII Alserstrasse 21; Brno Lichtensteingasse 2; Budimpešta VIII Baros utca 1; Praga Zeltnerjeva ulica, vogal Ovočnega trga.

Ceniki na željo zastoj

danes, tudi zanprej samo za one, ki so člani NDO.

Ženska skupina NDO naznanja, da priredi v najkrajšem času velik javen shod za slov. službo žensko, na katerem bo govoril državni poslanec dr. Otokar Rybář.

Silvestrov večer priredi „Nar. del. org.“ v torek. Spored zanimiv. O polnoči govor.

Godbeni odsek NDO. Jutri v soboto ob 8 zvečer godbena vaja. Ker se bližajo nastopi, naj nihče ne izostane.

Občni zbor ženske skupine N. D. O. V nedeljo, dne 29. decembra, ob 4 popoldne občni zbor v društveni dvorani. Dnevni red: Volitev odbora in poročilo o dosedanjem delovanju ženske organizacije.

Književnost in umetnost.

Pod svobodnim solncem. Povest davnih dedov. Spisal F. S. Finžgar. II. zvezek. Zdal je izšel tudi 2. zvezek Finžgarjevega monumentalnega dela, kateremu kritika splošno priznava prvenstvo med slovenskimi romani. Finžgar je naš Sinkiewicz in njegova povest „Pod svobodnim solncem“ ponese prav gotovo njegovo ime tudi med tuj svet, da p. l. d. b. veljavo našemu malemu narodu v svetovni literaturi.

Dočim se v prvem zvezku slika razvoj mladega Iztoka, sinu iz roda Slovenov, na bizantinskem dvoru, kjer se je nasrkal kulture in vojaške umetnosti, da jo ponese med Slovence, nam drugi zvezek z veliko epsko spretnostjo predločuje, kako Iztok združi slovenski narod, spravi Slovence z Anti, porazi hunskega poglavarja Tunjuša in naposled premaga tudi bizantinske trume pod Azbodom, da tako postavi temelje veliki državi Slovenov na Balkanu.

Vmes se pa plete zgodovina ljubezni med Iztokom in bizantinsko dvorjanko Ireno, ki je pridobila slovenskega junaka za blagovest križa, in se opisuje zanimiva, najbujnejša fantazija vzbujajoča povest boja Iztokovega za svojo izvoljenko, ki simbolizuje moč nežne in plemenite ljubezni nad neukročeno in plamtečo divjostjo onih bur- nih časov.

Pisatelj nam v pestrih barvah slika lepoto razkošnega Bizanca, daljne stepe, kjer je taboril zemlje in kulturnega življenja željni Sloven, barbarske običaje Hunov, in razgrinja tako pred našimi očmi početke slovenske zgodovine, ko so se slovanski rodovi valili proti zapadu, da zasnujejo na razvalinah propadajočega Bizanca gospodstvo Slovanov v zahodni Evropi.

Danes, ko potomci teh rodov zadajajo dedičem Bizanca, mongolskim plemenom Turčije, zadnji udarec, da popolnoma osvobode podjarmljeno Slovanstvo, danes, ko se odpira Slovanom nova bodočnost, ko slovenska noga stoji pred Carigradom in Solunom, odkoder je prišla med Slovence luč krščanske vere, ko vse Slovence v Evropi prešinja vsled tega poživiljena zavest njihove moči in zgodovinske naloge: danes bo Finžgarjev roman, najlepša priča slavne slovenske prošlosti, posebno dobrodošel in Slovenci smemo biti ponosni, da se je ravno med nami rodilo delo, ki v njem polje duša vesoljnega Slovanstva.

Delo je zdaj zaključeno, a ni izključeno, da je pisatelj završil s tretjim delom, tako, da se ustvari slovenska trilogija, ki bo simbol dviganja in padanja in zopetnega dviganja Slovanstva.

Dolžnost naše inteligence in tudi najširših krogov našega naroda je, da postane „Pod svobodnim solncem“ najljubši roman Slovencev, ob katerem se bomo ogrevali za naše ideale.

Cena I. knjigi K 3.—, elegantno vezani K 4.—. Cena II. knjigi K 3 80, elegantno vezani K 4 80.

Založništvo „Katoliška bukvarna“ v Ljubljani je delo krasno opremila.

Vesti iz Goriške.

Nabrežina. Božičnico priredi „Javna ljudska knjižnica“ v Nabrežini, dne 31. decembra t. l. na „Silvestrov večer“, v dvorani g. Fr. Grudna po sledečem sporedu: 1. Deklamacija. 2. „Sem deklica“, pojo šolski otroci. 3. „Na goro“, poje mešan zbor. 4. Obdarovanje otrok.

Po obdarovanju otrok prosta zabava s petjem, godbo in šaljivo tombolo za odrasle. Začetek točno ob 6 zv. Vstopnina k božičnici 30 vin., otroci so vstopnine prosti.

Za božičnico v Sesljanu so darovali gg.: Inženir Scheiber K 15, Ana Fon K 10, Ang. Bradamante K 10, Adriatično podjetje K 20 (in ne K 2, kakor je bilo pomotoma objavljeno v „Edinosti“), oskrbništvu princa Thurn-Taxis K 30, Gorup (Prosek) K 10, Kaučič K 5, Markič K 5, Franjo Znidaršič ravnatelj ženskega učiteljskega K 2, dr. Lavrenčič K 1, Bačič K 2, Klenjan K 2, Rigonat K 2, Colaucig K 1, Borkovič K 1 t. dr. Srčna hvala!

Goriški „Sokol“ naznanja vsem članom prijateljem in znanec, da priredi tudi letos „Silvestrov večer“ v veliki dvorani „Trgovskega doma“. Ta prireditve bo najlepša v tem letu, ker se je posrečilo veseljenemu odseku sestaviti zelo lep spored. Manjkalo ne bo resnih ne šaljivih točk. Meščani in okoličani, ako želite stopiti v novo leto

v veseli družbi znancev in prijateljev pri lepi neprisljeni zabavi, pridite v „Trgovski dom“! Na zdar!

Vesti iz Istre.

Iz Jelšan. Dopisniku iz Podgrada v „Edinosti“ št. 357 radi občinskega zdravnika: Županstvo občine Jelšane je radi nameščenja občinskega zdravnika s sedežem v Podgradu, vkrenilo potrebno z dopisom na občino v Podgradu, drugo potrebno se pa vkrene v seji občinskega zastopa še tekoči mesec. Gospod dopisnik, ki se kaže zelo bojevit, pa naj pride s svojim imenom na dan, da se mu lahko, ako potrebno, osebno stvar pojasni. Iz zasede napadati in blatiti kar tri občine, ni lepo in tudi ni vredno napredka, ampak je res, zelo, zelo starokopitno.

Županstvo občine Jelšane
Dne 24. decembra 1912.

Župan: I. Valenčič.

Iz Opatije poroča c. kr. korespondenčni biro: Dne 19. t. m. se je v Opatiji ustanovil po inicijativi okrajnega glavarja za sodni okraj vološčansko-opatijski odbor za nabiranje darov v korist vojaštvu ob državni mejli. Za predsednika je bil izvoljen okrajni glavar baron Schmied-Zabierow, za njegovega namestnika poveljnik vojaškega zdravilišča v Opatiji, polkovnik Josip Neudecker, v predsedstvo pa: Ivan Bačič, župan veprinski, Kazimir Jelušič, župan kastavski, dr. Andrej Stanger, župan vološčansko-opatijski in Giovanni B. Zuppar, župan lovranski ter zdraviliščna predstojnika ces. svetnik dr. Albin Eder v Lovranu in vlad. svetnik prof. dr. Julij Glax v Opatiji.

Do 23. decembra t. l. je po odboru uvedena akcija dosegla čistega dohodka K 5180 60, od katerega se je znesek K 4680 60 poslal c. kr. namestniku v Trstu, K 500 kot darilo opatijske podružnice mornariškega društva pa mornariški sekciji c. in kr. vojnega ministrstva.

DAROV!

— Ob priliki krsta Edvarda Rudolfa Pavla, sinčka g. Edvarda Perišiča, c. kr. redarja v Trstu, se je darovalo za možko podružnico CMD K 6.—. Denar hrani uprava.

Kupujem železo, stare kovine: Anton Cerneca, Trst, ul. Olmo št. 12. 1733

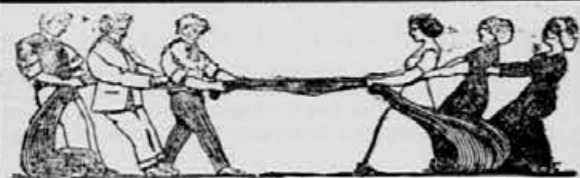
Fotografa Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10, Gorica, Gosposka ulica 7. 4414

Obešala iz medi za zavese se prodajo po K 350.—. — Via Caserma 14. Umberto Cesci, trgovina z železnic.

Krojačnica IVAN GORUČAN, Trst, ulica Pasquale Revoltella ali Chindino in Monte št. 27, I. nad. se priporoča cenj. občinstvu za vsakovrstna dela. Solidna postrežba, velika izber najnovejših angleških vzorcev. Izdeluje po dunajskem kroju. 2787

Korespondent za hrvatski in nemški jezik išče trajnega nameščenja. Cenjene ponudbe pod šifro „Marlijiv“ na inzeratni oddelk Edinosti 2256

Brivska dvorana. Slavnemu obdinstvu, posebno iz Rojana in okolice, se priporoča brivska dvorana v ulici Montorsino 7. Za dobro postrežbo jamči Stefan Vukomanović, brivec.

Najboljše in najmodernejše sukno za moške in voleno za ženske obleke razpoložljiva najceneje Jugoslovanska razpoložljiva trdka R. STERMECKI v CELJU št. 302. — Vzorci in cenik, obsegajoč čez tisoč stvari s slikami pošlino prosto.

Naznanilo.

Županstvo Velikirepen nadaljuje **dražbo**

za oddajo kamnoloma vasi Verhovlje v najem dne 29. decembra t. l. od 3. do 3 1/2 popoldne v županijski pisarni pod istimi pogoji kakor dne 15. decembra t. l.

Županstvo Velikirepen

Župan: Anton Guštin.

Silvestro Ricci

Trst, ul. dell'Istria 79
(Zg. Čarbola, Ponzano sup.)

Zaloga cementne opeke

v veliki izbi.

Izvršujejo se tlaarska dela. Cene nizke.

Anton Simunič

Trst, via dell'Istria 72 (Čarbola Zgornja)
priporoča cenj. občinstvu svojo

GOSTILNO „ALBA“

Toči se pristno dalmatinsko črno vino, opol in belo, pelinovec in marsala, Gorka in mrzla jedila.

NOVO! Najboljše 1912. NOVO!
Novoletna šaljiva dopisnica

N. d. p. št. 526081.

kakor je še ni bilo. Vsaka dopisnica najboljša, nedosegljiva, humoristična, senzacionalna. Vsaka, tudi najmanjša pošiljatev je dobro sortirana in vsaka dopisnica v zavrtku.

Mi imamo edini razprodajo.

10 orig. vzorcev proti vpošiljki 0-75 K.

15 komadov K 1.—

50 " " 1-75

200 " " 3.—

Povzetje 40 vinarjev več. — Sprejema se za plačilo znamke vseh dežel sveta.

Habighorst & Co., Bochum i. W.

Poštni predal 149.

Mehanična kleparska delavnica za kovinske izdelke

Giusto Pilotti fu Gius.

ustanovljena leta 1842. TEL. 15-25.

Riva Pescatori št. 14

Specijaliteta: ladijske svetilke. Posoda in škafje iz bele in kamno-barvne pločvine.

Žlebovi, cevi in zidne obloge

iz vsake snovi v kosih po 2 m (brez zvezave).

Novo konsumno društvo

Trst, ul. Lazzaretto vecchio št. 31

priporoča svojo gostilno

„Alla nuova Stazione“

Toči izvrstna vina: dalmatinsko, istrsko

in belo vipavsko. Gorka in mrzla jedila.

Dobra kuhinja. Točna in cena postrežba.

SLOVANI DOBRODOŠLI!

ASTI in šumeči refošk

prave specijalitete odlikovane kleti

Radoslava Petrič-a

ZALOGA V TRSTU

ulica Geppa št. 12. - Telefon 1025.

Priporoča tudi svoja zajamčeno pristna dalmatinska vina. — Posebne nizke cene preprodajalcem in odjemalcem na dom

Najboljše

dunajske in kranjske

KLOBASE

se prodaja

v prekajevalnici - bifeju KLANČIČ

ulica Torre bianca št. 32 in podružnici v Largo Santorio

po najugodnejši ceni - 12 parov majhnih ali 6 velikih po 1 K.

LA FILIALE DELLA BANCA „UNION“

(Filijalka Banke Union) v Trstu

se bavi z vsemi bančnimi in menličnimi operacijami.

Tekoči računi in računi na bančni žiro

v krosah ali v inozemskih vrednostih

po jako ugodnimi pogoji po dogovoru.

Inkas

efektov, dokumentov, edreskov in izrebanih sred.

Kupo - prodaja

tu- in inozemskih vrednost, valut in diviz.

Izdaja hranilne knjižice ter obreštuje vloge po

3 3/4 0/0

Rental davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam.

Daje predujme

na vrednote in karate parnikov i. t. d.

Prejema in hrani depozite

ter jih točno upravlja.

Izdaja in kupuje po dnevnem kurzu

(presto vsakovrstnih stroškov)

menjične vrednote neapeljske banke (Banca di Napoli), italijanske banke (Banca d'Italia) in sicilijanske banke (Banca di Sicilia).

Odpira kredite v nozemstvo proti listinam. — Izdaja kreditna pisma.

ODDELEK ZA BLAGO.

Daje predujme

na blago, police, warrante i. t. d.

Odpira carinske kredite.

Kupuje in prodaja blago v komisiji.

ODDELEK ZA SLADKOR.